

Ірناзаров Дмитро Тахірович

Здобувач PhD кафедри смарт-економіки

Київський національний університет технологій та дизайну (м. Київ)

ПОТЕНЦІАЛ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У сучасному світі, який характеризується стрімкими темпами технологічного розвитку та зростаючою взаємозалежністю країн, штучний інтелект (ШІ) стає одним із ключових чинників трансформації глобального суспільства. Потенціал ШІ в умовах глобалізації охоплює широке коло сфер – від економіки та промисловості до освіти, медицини, безпеки та державного управління. Інтелектуальні системи вже сьогодні здатні аналізувати великі масиви даних, приймати рішення, прогнозувати ризики, оптимізувати процеси й автоматизувати рутинні завдання, що суттєво підвищує ефективність як окремих підприємств, так і цілих галузей (Ірناзаров & Пузыркова, 2024; Бугас & Ірناзаров, 2024). У глобалізованому світі ці переваги набувають особливої ваги, адже забезпечують країнам нові можливості для конкурентної переваги, інноваційного прориву та економічного зростання. Водночас глобалізація сприяє швидкому поширенню ШІ-технологій, відкриваючи шлях до міжнародної кооперації, обміну знаннями, стандартизації рішень та формування глобальної цифрової інфраструктури. Проте разом із цим виникають і нові виклики: загроза втрати робочих місць, етичні дилеми, проблема прозорості алгоритмів, ризики посилення цифрової нерівності між країнами (Пузыркова, 2020; Пузыркова, Ірناзаров & Халіляєва, 2023). Отже, дослідження потенціалу ШІ в умовах глобалізації є надзвичайно актуальним, адже дозволяє осмислити як перспективи ефективного використання цієї технології в інтересах сталого розвитку, так і необхідність формування відповідальної політики, що забезпечить збалансований підхід до впровадження ШІ у глобальному контексті (Соколов, Рябцев, Успенський & Копич, 2024). Визначення потенціалу ШІ охоплює кілька ключових аспектів: технологічний, економічний, соціальний та науковий. Потенціал ШІ – це сукупність можливостей і здатностей технологій ШІ впливати на розвиток різних сфер діяльності людини шляхом автоматизації, оптимізації процесів, прийняття рішень, підвищення ефективності та створення нових інтелектуальних рішень (Ірناзаров & Пузыркова, 2023).

Залежно від контексту, потенціал ШІ можна охарактеризувати за такими напрямками (Голей & Дрік, 2023):

- технологічний потенціал – здатність систем III до обробки великих обсягів даних, навчання на їх основі (машинне навчання), розпізнавання образів, мови, прогнозування, роботизації, автономної роботи тощо. Це фундамент для впровадження інновацій у виробництво, медицину, транспорт, безпеку, фінанси тощо;
- економічний потенціал – можливість значного підвищення продуктивності праці, зменшення витрат, створення нових ринків і бізнес-моделей. III вже сприяє зростанню ВВП у багатьох країнах, і очікується, що його вплив лише посилюватиметься;
- соціальний потенціал – здатність покращувати якість життя людей шляхом персоналізації послуг, доступу до освіти, медицини, підвищення рівня безпеки, ефективності управління містами (Smart City) тощо;
- науково-дослідний потенціал – сприяння прискоренню наукових відкриттів, обробці складних моделей та симуляцій, що відкриває нові горизонти в розумінні складних систем у фізиці, біології, хімії, кліматології тощо.

Потенціал III в умовах глобалізації також визначається сукупністю різноманітних чинників, які впливають на темпи його розвитку, рівень впровадження та ефективність використання у різних сферах. Одним із ключових чинників є доступ до великих масивів даних, адже саме дані є основою для навчання моделей III, їхньої адаптації та самовдосконалення. В умовах глобалізації обсяги доступних даних стрімко зростають, що відкриває нові можливості для аналітики, прогнозування та автоматизації. Іншим важливим чинником є рівень розвитку цифрової інфраструктури, включаючи широкопasmовий інтернет, обчислювальні потужності та хмарні технології, які забезпечують масштабування рішень на базі III. Не менш значущим є інституційне середовище: наявність сприятливої нормативно-правової бази, державної підтримки інновацій, стимулювання інвестицій у наукові дослідження та освіту. Крім того, глобалізація сприяє формуванню міжнародних партнерств, колаборацій між університетами, корпораціями та стартапами, що пришвидшує обмін знаннями та технологіями. Також, важливу роль відіграє також кадровий потенціал – наявність фахівців у сфері комп'ютерних наук, математики, інженерії та суміжних галузей, здатних розробляти й впроваджувати інноваційні рішення (Пузирьова & Ірназаров, 2025).

Отже, потенціал ІІ у глобалізованому світі визначається взаємодією технологічних, економічних, правових, освітніх та культурних чинників, які або сприяють динамічному розвитку, або створюють бар'єри на шляху ефективного впровадження інтелектуальних технологій (Карась, 2024). Таким чином, потенціал ІІ – це не лише потужний інструмент технологічної трансформації, а й ключ до соціально-економічного прогресу в умовах цифрової епохи, ефективне використання якого вимагає відповідальної політики, етичних стандартів і стратегічного підходу до інтеграції в усі сфери життя.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Imazarov, D. & Puzyrova, P. (2024). Theoretical concept of artificial intelligence, its impact on the modernisation of business processes and strategic development of enterprises. *Менеджмент*, 1 (39), 78-89. <https://doi.org/10.30857/2415-3206.2024.1.7>.
2. Бугас, В. В. & Ірناзаров, Д. Т. (2024). Вплив штучного інтелекту на управління бізнес-процесами в умовах сталого розвитку. *Браславські читання. Економіка ХХІ століття: національний та глобальний виміри : матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Одеса, 6 листопада 2024 року, 152-154.
3. Голей, Ю. М. & Дрік, І. А. (2023). Аналіз використання штучного інтелекту в системах управління бізнес-процесами: переваги та недоліки. *Challenges and Issues of Modern Science*, 1, 382-386. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.22886720>.
4. Ірناзаров, Д. Т. & Пузирьова, П. В. (2023). Імплементация штучного інтелекту у фінансово-економічну систему діяльності підприємства. *Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості : матеріали ІV Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених*, м. Київ, 17 листопада 2023 року, 115-119.
5. Карась, О. С. (2024). Еволюційний вплив штучного інтелекту на економіку: тенденції та ідеї. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : Економічні науки*, 11(1), 49-55. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-11-10474>.
6. Пузирьова, П. В. (2020). Основні фактори впливу на процес формування та розвитку інноваційного потенціалу інтегрованих структур бізнесу. *Формування ринкових відносин в Україні*, 10 (233), 72-81. <https://doi.org/10.5281/zenodo.4415456>.
7. Пузирьова, П. В., Ірназаров, Д. & Халіляєва, О. (2023). Засади використання штучного інтелекту в інвестиційно-фінансовій сфері. *Управління бізнес-процесами та технологічними інноваціями в сучасних умовах та в післявоєнний період : збірник тез доповідей Міжнародної наукової конференції*, м. Київ, 10-11 жовтня 2023 року, 136-139.
8. Пузирьова, П., & Ірназаров, Д. (2025). Особливості інтеграції штучного інтелекту у банківську систему України. *Вчені записки Університету «КРОК»*, 1(77), 66-79. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-77-66-79>.
- Соколов, В., Рябцев, В., Успенський, О. & Копич, Д. (2024). Напрями застосування штучного інтелекту в технологіях розробки програмного забезпечення. *Information Technology and Security*, 12(2), 219-235. <https://doi.org/10.20535/2411-1031.2024.12.2.315741>.